

§ 402

Morgondagens slottspark

KSN-2018-1069

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att i samråd med Statens fastighetsverk och kommunledningskontoret ta fram en gemensam handlingsplan för parkområdet runt slottet.

Sammanfattning

Kvarteren runt Uppsala slott är betydelsefulla för Uppsalas identitet, historia och varumärke och ingår i ett kulturstråk som lockar turister och uppsalabor. Enligt Uppsala kommuns innerstadsstrategi behöver slottsområdet utvecklas som ett centralt parkområde med bättre tillgänglighet. Det är viktigt för ett växande Uppsala och för att höja vistelsekvaliteterna för allmänheten och komplettera slottsbacken med nya park- och rekreativsmöjligheter.

Den 27 maj 2020 § 140 beslutade kommunstyrelsen att ge kommunledningskontoret uppdraget att förhandla med fastighetsägarna om en plats för ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken. Ett villkor för konstmuseets fortsatta placering i slottet var att slottsparken och vägen till ett konstmuseum i slottet utvecklas i tillgänglighetshänseende.

Uppsala kommun och Statens fastighetsverk har initierat ett samarbete för utveckling av parkområdet kring slottet. Vilka åtgärder som bör genomföras i området är beroende av Uppsala konstmuseums framtida lokalisering. Stadsbyggnadsförvaltningen föreslås få i uppdrag att ta gå vidare i samarbetet med Statens fastighetsverk och ta fram en utvecklingsplan för området som tar hänsyn till konstmuseets framtida placering.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 december 2020.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-12-08

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Särskilt yttrande

Hanna Victoria Mörck (V) lämnar ett särskilt yttrande:
Vänsterpartiet kommer återkomma med åsikter över förslaget i sak.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2020-12-07

Diarienummer:
KSN-2018-1069

Handläggare:
Maria Hörberg, Karin Åkerblom, Sofie Blomgren

Morgondagens slottspark

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att i samråd med Statens fastighetsverk och kommunledningskontoret ta fram en gemensam handlingsplan för parkområdet runt slottet.

Ärendet

Kvarteren runt Uppsala slott är betydelsefulla för Uppsalas identitet, historia och varumärke och ingår i ett kulturstråk som lockar turister och uppsalabor. Enligt Uppsala kommuns innerstadsstrategi behöver slottsområdet utvecklas som ett centralt parkområde med bättre tillgänglighet. Det är viktigt för ett växande Uppsala och för att höja vistelsekvaliteterna för allmänheten och komplettera slottsbacken med nya park- och rekreationsmöjligheter.

Den 27 maj 2020§ 140 beslutade kommunstyrelsen att ge kommunledningskontoret uppdraget att förhandla med fastighetsägarna om en plats för ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken. Ett villkor för konstmuseets fortsatta placering i slottet var att slottsparken och vägen till ett konstmuseum i slottet utvecklas i tillgänglighetshänseende.

Uppsala kommun och Statens fastighetsverk har initierat ett samarbete för utveckling av parkområdet kring slottet. Vilka åtgärder som bör genomföras i området är beroende av Uppsala konstmuseums framtida lokalisering.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslås få i uppdrag att ta gå vidare i samarbetet med Statens fastighetsverk och ta fram en utvecklingsplan för området som tar hänsyn till konstmuseets framtida placering.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontoret. Barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektiven ska beaktas inom ramen för utvecklingsplanens framtagande.

I det inledande samarbetet mellan Statens fastighetsverk och Uppsala kommun har arbetsgrupper tillsatts med kompetenser som landskapsarkitekter, arkitekter, antikvarier, utredare och projektledare. Informationsmöten har genomförts med Länsstyrelsen Uppsala län, Riksantikvarieämbetet, Uppsala universitets Botaniska trädgård och Uppsala kommuns enhet för offentlig konst.

Uppsala slott ligger i en skärningspunkt mellan flera viktiga stråk i Uppsala. I innerstadstrategin pekas kvarteren runt Uppsala slott, domkyrkan, S:t Eriks torg och delar av centrala årummet ut som betydelsefulla för Uppsalas identitet, historia och varumärke. Området utgör ett kulturstråk som lockar både turister och uppsalabor. Dagligen passerar många människor slottsparken på vägen mellan bostad och arbete, speciellt sedan campusområdet kring Blåsenhus utvecklats. Parken används också flitigt av motionärer som nyttjar höjdskillnaderna för att få bättre effekt på sin träning, det är få som stannar till i parken någon längre stund.

Att utveckla området är viktigt för ett växande Uppsala och innebär att höja vistelsekvaliteterna för allmänheten och komplettera dagens utbud i slottsbacken med nya park- och rekreativsmöjligheter, vilka anpassas till det statliga byggnadsminnet som parken är en del av.

Slottet och Slottsparken är sedan 1935 ett statligt byggnadsminne och har därför särskilda skyddsbestämmelser. Hela området ägs av Statens fastighetsverk (SFV) och är upptaget i förteckningen över statliga byggnadsminnen, vilka skyddas genom kulturmiljölagen (KML). SFV är skyldig att vårda, underhålla och bevara byggnadsminnet. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) ansvarar för tillsynen. Sedan 1899 ansvarar Uppsala kommun för drift och underhåll. Området ingår i enlighet med Miljöbalken (MB) i riksintresset Uppsala stad. Det innebär att området är viktigt ur en nationell synvinkel och långsiktigt ska skyddas mot åtgärder som kan skada värdet som konstituerat riksintresse.

Länsstyrelsen är Riksantikvarieämbetets förlängda arm och har tagit fram områdesbeskrivning, motivering och värdeomdömen för området. Uppsala kommun har i enlighet med plan- och bygglagen (PBL) beskrivit olika skyddsinstitut, ställningstagande och riktlinjer som ingår i kommunens översiktsplan. Statens fastighetsverk har tagit fram ett vårdprogram för området. Målsättningen i vårdprogrammet är tydligt: i uppdraget att bevara och utveckla området ingår att tydliggöra de historiska sambanden och att förena de kulturhistoriska och arkitektoniska värdena med dagens krav på funktion.

I takt med att Uppsala växer och förtätas finns behov av såväl nya parker som bättre tillgänglighet till befintliga parker. Slottsparken har, med sitt centrala läge, en viktig funktion som centralt park- och naturområde för Uppsalaborna. En grön pusselbit som sammanlänkar Botaniska trädgården och Engelska parken med Svandammen, Årummet och Stadsträdgården. Att utnyttja den spännande topografin, flödet av människor som rör sig i området med ökad tillgänglighet och fler attraktiva målpunkter innebär ett viktigt parktillskott för staden.

Den gemensamma utvecklingsplanen för Slottsparken ska visa på hur området kan utvecklas till en mer sammanhängande grön central park med höga vistelsekvaliteter som ligger i linje med rådande skyddsbestämmelser. I det inledande skedet av arbetet har parterna kommit överens om en gemensam målbild:

- Parken ska utvecklas till en välskött och attraktiv historisk park.
- Det ska vara tryggt och säkert att vara i parken.
- Slottet ska även i fortsättningen vara framträdande i stadsbilden och det ska finnas utsiktspunkter där det går att blicka ut över staden.
- Parken ska vara öppen, generös och utan stängda gränser till omgivande gator.
- Parken ska vara en plats för evenemang, folkliv och aktiviteter.
- Parken ska vara en naturlig plats för rekreation för Uppsalabor och besökare.

I utvecklingsplanen benämns området som Slottsparken, som gemensam benämning av Tornerparken, Slottsbacken, Borggården, Södra borggården och Terrasserna.

Utvecklingsplanen ska föreslå åtgärder inom fyra områden:

1. Grönt och skönt
Rusta upp, utveckla och ta hand om befintlig parkmiljö
2. Tillgänglighet
Förbättra fysisk och mental tillgänglighet till slottet och parken
3. Aktivitet och service
Skapa nya attraktioner och förstärka de som redan finns
4. Plats för konst
Skapa nya attraktioner och förstärka de som redan finns

Slottsparken har en lång och spännande historia och har ändrat karaktär i takt med att staden utvecklats. 1899 tecknades ett avtal mellan kronan (staten) och staden (kommunen) som innebär att staten upplåter parken till staden i syfte att göra den tillgänglig för uppsalaborna som en promenadpark. Avtalet gäller än idag. För att säkerställa en långsiktig utveckling av området och kunna möta kommande behov behöver det gällande driftavtalet från år 1899 ses över och uppdateras till dagens förutsättningar i samarbete mellan parterna.

Vilka åtgärder som bör genomföras i området är beroende av placeringen av Uppsala konstmuseums framtida lokalisering. Den 27 maj 2020§ 140 beslutade kommunstyrelsen att ge kommunledningskontoret uppdraget att förhandla med Statens fastighetsverk och Uppsala Akademiförvaltning om en plats för ett nytt konstmuseum vid Uppsala slott eller i kvarteret Kaniken. I beslutet ställdes villkor att om konstmuseet även i fortsättningen ska lokaliseras på Uppsala slott ska Statens fastighetsverk och Uppsala kommun gemensamt arbeta för att rådande höjdskillnad runt slottet ska upplevas som mindre ansträngande, att vägen till och från Uppsala konstmuseum blir mer tillgänglig samt att insatser för att öka tillgängligheten och attraktiviteten till parken genomförs.

Arbetet med utvecklingsplanen behöver ta hänsyn till konstmuseets möjliga placering på Uppsala slott. Enligt kommunens innerstadsstrategi behöver parkområdet utvecklas oavsett konstmuseets placering, men placeringen påverkar naturligt vilka åtgärder som behöver prioriteras. Genom att utveckla parkområdet runt slottet

kommer hela området gynnas och konstmuseet kan få en naturlig plats i ett större sammanhang.

Ekonomiska konsekvenser

Framtagandet av den gemensamma utvecklingsplanen sker inom befintlig ekonomisk ram för kommunstyrelsen.

Att ta fram en utvecklingsplan för Slottsparken är ett gemensamt arbete mellan Statens fastighetsverk och Uppsala kommun och syftar till en stor parksatsning. En förutsättning för planens genomförande är att finansiering av investeringar och ökad drift kan hanteras i respektive organisations kommande budgetprocesser.

För Statens fastighetsverk är tidplanen för att realisera intentionerna i en handlingsplan direkt kopplad till lokaliseringen av konstmuseet. Förläggs museet på Uppsala slott kommer många av åtgärderna i Slottsparken kopplade till tillgänglighet och attraktivitet att kunna genomföras inom ramen för projektets tidplan. Tidplanen baseras på att parken utvecklas i flera etapper mellan 2023 och 2028.

Om konstmuseet inte lokaliseras i Uppsala slott kvarstår de gemensamma utvecklingsambitionerna men för Statens fastighetsverk påverkas möjligheten till investeringar i parken utan en publik hyresgäst i slottet.

De sammanlagda driftskostnaderna för Tornerparken, Slottsbacken och Terrasserna uppgår idag till 370 000 kronor per år. Med en uppgradering av ytorna från 2023 beräknas driftkostnaderna för Slottsbacken öka något beroende på vilken typ av investeringar som utförs.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 december 2020.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör